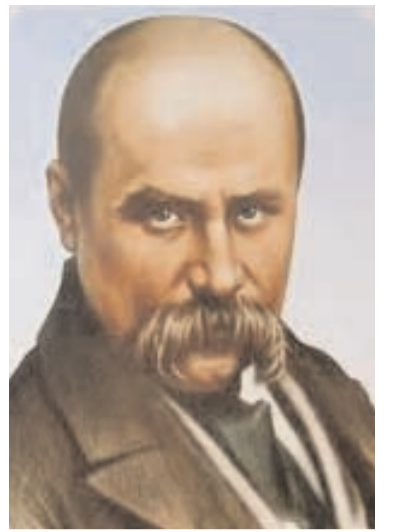

Український ВІСНИК

М. Улевіцький

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXII. № 1-2 (січень) 2015

Вишавська Долина. Тут жив і творив
мараморський народний поет
Гаврило Клемпуш
1910-1990

СНІГ БІЛІЄ

Упав сніжок,
Покрив лужок,
Всьо кругом біліє,
В молоді дівчиноньки
Личко рожевіє.

Змовилися: мороз і вітер –
На вікнах малювати квіти,
А на річках і потічках
Мости будувати,
Щоб совгалися діти.

Йшов би дідусь...
В ліс на дрова...
Та всьо замело снігами...
А хлопці серед двора,
Вже рихтують сани.

Гаврило Клемпуш

Прочитайте:

- ❖ Різдвяні свята на Мараморощині
- ❖ Свято вшанування меншин
- ❖ Відкриття погруддя Тараса Шевченка у Тімішорському СУРі
- ❖ Фестивалі української колядки
- ❖ Добрі наміри не завжди достатні...
- ❖ *Mens sana in corpore sano*
- ❖ Негостинський музей
- ❖ Рідна мова ти моя...
- ❖ Призабуті ремесла: Кушнірство
- ❖ Львів'яни передали Вефлєсмський вогонь українцям Румунії

Новорічні поздоровлення

ПОСОЛ УКРАЇНИ В РУМУНІЇ

Бухарест, 25 грудня 2014

Вельмишановна українська громадо!

Від імені колективу Посольства України в Румунії та від себе особисто вітаю вас з Різдовом Христовим та Новим 2015 роком!
Різдво і Новий рік – традиційно родинні

свята. Нехай вони стануть початком нового успішного року, який буде для нас всіх добрим та мирним.

Бажаю Вам, щоб сьогодні звучали найкращі побажання, а новорічне диво хай стане частиною Вашого доброго настрою на увесь рік.

Міцного Вам здоров'я, достатку, сімейного благополуччя, тепла та любові у душах і серцях!

Миру і Божої благодаті в кожен Ваш дім!

З повагою,

Посол Теофіл БАУЕР

**Його Ексцеленції
Пану Теофілу БАУЕРУ
Надзвичайному і Повноваженому
Послу України в Румунії**

Вельмишановний пане Посол!

Під кінець року з великим задоволенням хочу передати Вам від імені української громади Румунії та від мого власного вітання за всю Вашу діяльність у дипломатичному представництві України в Румунії, а також за заходи, проведені на підтримку та просування цінностей, які визначають українську громаду. Так само хочу подякувати Вашим співробітникам та побажати їм здоров'я і успіхів у майбутніх проектах.

Рік, який пройшов, був важким для України, а ми, українці Румунії, не могли залишатися байдужими до наслідків абсурдної геостратегічної гри, внаслідок чого тисячі людей загинули, а сотні тисяч є біженцями. Вважаю, що діалог повинен і надалі ґрунтуватися на пошуках життєздатного рішення, яке б принесло бажаний мир на сході України. Також я хотів би підтвердити, що ми, українці Румунії, продовжуємо підтримувати незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України, в тому числі й європейський шлях, обраний нею демократично.

З надією на кращий рік для всіх українців, сповнений миру й процвітання, прошу Вас, пане Посол, прийняти запевнення у моїй вельми високій до Вас повазі.

**З найкращими новорічними побажаннями
Депутат Іван МАРОЧКО
Союз Українців Румунії**

ПРЕС-РЕЛІЗ

День Соборності України

Згідно з Указом Президента України П. Порошенка № 948 від 22 грудня 2014 року 22 січня 2015 року в Україні та в зарубіжних країнах, де проживають етнічні українці, в тому числі в Румунії, буде відзначатися День Соборності України.

Це свято відзначається в день проголошення Акту воз'єднання Української Народної Республіки й Західноукраїнської Народної Республіки, що відбулося в 1919 році.

Але в цьому році День Соборності України має особливе значення для українців з усього світу, оскільки вперше він буде відзначатися за умов тимчасової окупації Росією Автономної Республіки Крим та підтримки Москвою про-російських сепаратистів і терористів у східних частинах Донецької та Луганської областей.

Відзначення Дня Соборності України має глибоке історичне та політичне значення.

Століттями розірваний український народ у

1918 році визволився з неволі – Наддніпрянщина вийшла з Російської, а Західна Україна – з Австро-Угорської імперій – і воз'єднався на своїй землі в єдиній соборній Українській державі.

Ідея соборності бере свій початок від об'єднання давньоруських земель навколо князівського престолу в Києві.

Протягом віків її практичним втіленням займалися українські гетьмани Богдан Хмельницький, Іван Мазепа, Петро Дорошенко, Пилип Орлик. У XVIII – початку XX ст. ця ідея знайшла своє відображення у працях кращих українських мислителів.

Вирішальним етапом на шляху практичного втілення ідеї соборності українських земель стали події 1917-1919 років. 7 листопада 1917 року була проголошена Українська Народна Республіка (УНР), до складу якої увійшло 9 українських губерній.

Під впливом цих подій 19 жовтня 1918 року у Львові було проголошено утворення Західно-української Народної Республіки (ЗУНР).

**З Новим Роком
та Різдвом Христовим!**

Відтоді між урядами УНР і ЗУНР велися переговори про втілення ідеї соборності.

1 грудня 1918 року у м.Фастів був підписаний «Передвступний договір» про об'єднання УНР і ЗУНР, у якому було заявлено про непохитний намір в найкоротший строк створити єдину державу.

3 січня 1919 року Національна Рада ЗУНР у місті Станіславі (Івано-Франківськ) схвалила закон про об'єднання Західноукраїнської Народної Республіки з Наддніпрянською Українською Народною Республікою в Народну Республіку.

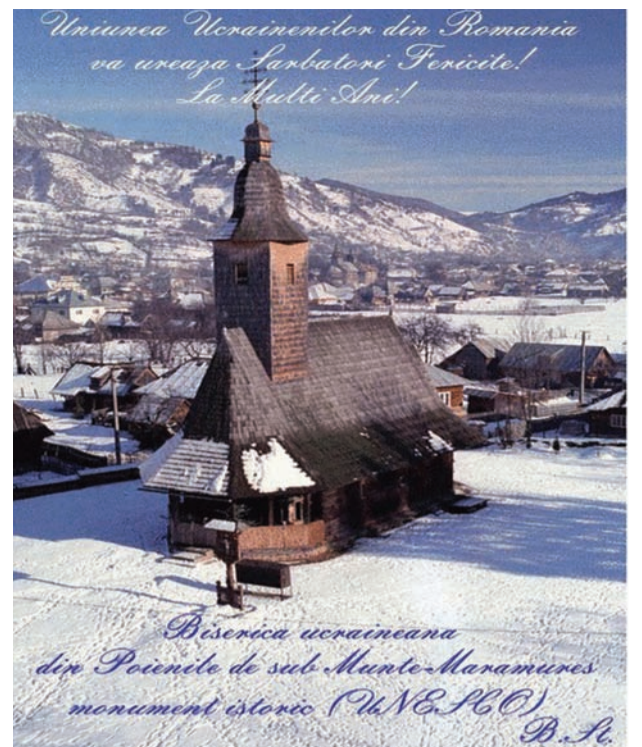
21 січня 1919 року в Хусті Всенародні збори ухвалили приєднати до Української Народної Республіки Закарпаття.

Проголошення Злуки відбулось 22 січня 1919 року.

Головні урочистості проголошення злуки проходили на Софійській площі у Києві.

На масовому зборі було проголошено про об'єднання Західноукраїнської Народної Республіки з Українською Народною Республікою.

Акт Злуки був глибоко детермінований істори-

чно і спирався на споконвічну мрію українського народу про незалежну, соборну національну державу.

Він став могутнім виявом волі українців до етнічної й територіальної консолідації, свідченням їх самоідентифікації, становлення політичної нації.

Сьогодні відзначення Дня Соборності України глибоко символізує законне прагнення Українського народу до відновлення єдності та соборності українських територій, тимчасово окупованих Російською Федерацією.

Посольство України в Румунії

НА МНОГАЯ ЛІТА!

14 січня ми, українці, празнуємо за старим календарем Новий рік – момент радості, сподівань, але й час роздумів про події року, який тільки-що закінчився.

На жаль, для України це був важкий рік, сповнений різними випробуваннями. Також це був рік, в якому українці довели свою рішучість, необхідну для визначення власних очікувань, рік в якому пробили свою дорогу, стали сильнішими і більш з'єднаними. Попри занадто високу ціну, яка була заплачена і яка складалася у тому числі із людських життів, вважаю, що ці події були уроком для всіх.

Користуюсь цією нагодою, щоб передати нашу повну підтримку в пошуку та реалізації заходів із забезпечення миру, єдності, стабільності і процвітання України та європейської перспективи країни, що розвивається в якості єдиної відповіді на сформовану ситуацію.

Рівною мірою тепер, на початку року, звертаюся з найкращими думками до всіх членів української громади Румунії і хочу побажати їм багато здоров'я, радості та успіхів як в особистому, так і в професійному планах. Я сподіваюсь, що 2015 рік буде спокійнішим, більш збалансованим і плодючим.

З Новим роком!

Депутат СУР Іван МАРОЧКО

Різдвяні свята на Мараморощині

Рождество Ісуса Христа для українського християнина, де б він не жив, має велике значення, а для українців Мараморощини – воно особливе.

Всім відомо, що Марамореш славиться великим багатством традицій і тим, що вміє їх добре зберігати і передавати нащадкам, незалежно від національності. І з усіх національних меншин, які тут живуть, українська – найчисельніша і найвиразніша, а її звичаями і культурою захоплюються навіть і румуни.

Пригадується мені випадок, коли я їхала тому кілька років до рідного села поїздом і зі мною в купе був один марамороський румун, який увійшов у розмову і він не міг нахвалити українців-співжителів, що вони знають краще святкувати і які в них чудові традиції, зокрема різдвяні, та як знають вони триматися свого. Мені так приємно і гордо стало тоді на душі, що аж розчулилася. Коби так і було дальше, думала, щоб не доторкнулася і до наших земляків, в умовах загальної глобалізації, асиміляція і байдужість до свого коріння...

І в цьому році мені вдалося побувати, із 7 по 10 січня, на різдвяних святах у Марамореші, а саме – в селі Вишівська Долина і в місті Сігеті, де проходив «XXII-ий фестиваль української колядки і обрядів».

Рідне село у святковому вбранні

У Вишівську Долину, село, де я народилась і провела велику частину свого життя, прибула я тільки 7 січня, на перший день Різдва. Жаліла, що не вдалося бути присутньою на «Святвечір», із 12 спеціальними піснями стравами на столі, яких вдало готують наші господарі, і щоб почути одночасно діточок, які колядують зі зіздами в руках і радіють у цей торжественний вечір.

Прибула я вже, коли за звичаєм, колядують тільки старші – під вікнами у сусідів, друзів чи рідні, а до церкви йдуть «Бетлегемі» (типу українського «Вертепу») та «Стара коляда», які в цей день починають ходити від хати

до хати, щоб возвіщати народження Ісуса Христа. І, як дізналась я, на цей раз при нашій церкві були організовані аж три «Бетлегемі» і три «Старі коляди», із трьох частин села (Завишівські, Білінські і Центральні).

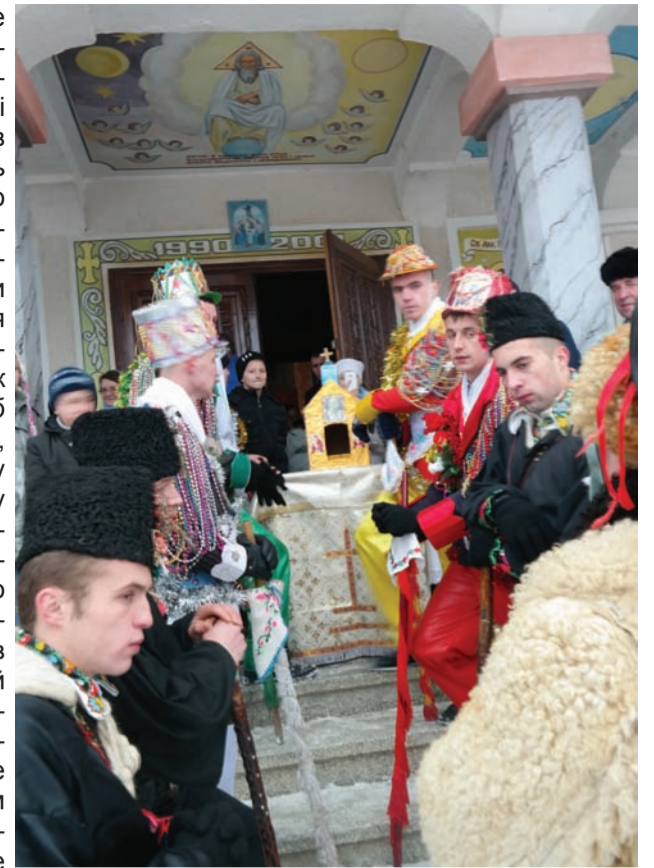
Церква – велика і красива, яка має на чолі преподобного отця пароха Юрія Сакалуша, стояла у святковій одежі, із окрашеними ялинками і переповнена людьми, особливо на третій день, який вважають найважливішим. Тоді вертепи наші не тільки колядують у церкві, як щоразу доти, а виконують і свій підготовлений заздалегідь театр при вході до Божої церкви; «жиди» і «діді» мають також свої комічні «сценарії», а подвір'я церкви стає наповне-

ним сміхом, радістю, колядою. Не забувають наші люди ні тих, які відійшли від нас. В останні роки вже стало традиційно запрошувати Бетлегемів до гробів померших, щоб присвятити їм причти і коляди. Не хочачи відхилитися від цього доброго звичаю, я також замовила одну пару Бетлегемів, які б поколядували для моїх дорогих померших – мамі і бабусі.

Хочу признатись, що я завжди була охоча колядувати на ці свята і люблю безмежно наші колядки і вінчуння, які запам'ятались ще із дитинства. За ці майже три дні, проведені з моїми односельчанами, я «збігала» майже пів села, тим більше, що погода була прекрасна – хоч і холодна, дуже сприятливою для колядування. Гарна гірська природа, оповита снігом, виглядала чарівно, як правдива феєрія-казка!

Побувавши з колядою у сільського священика Ю. Сакалуша, мого колишнього сусіди, який разом із дружиною добродійкою Марійкою відмічаються своєю гостинністю і спеціальною увагою до традицій, я мала нагоду обміняти певними думками. Питання продовження прадідівських звичаїв в нашому селі, збереження мови, культури в таких умовах, коли велика частина молоді виїжджає на заробітки, завжди тривожило мене. Приємно було все-таки чути, що село не тільки що не «спорожніло», а ще й збагатилося на цей раз гуртами колядників, хочай ходити колядувати всі три дні від хати до хати, деколи у несприятливих умовах, не зовсім легко. Але молодь наша це любить і не жаліє своїх сил, сказав священик. Вони повертаються навіть із чужини або із інших місць поселення, щоб брати

участь у коляді. За це господарі їх щиро приймають і платять. Цікаво, що всі зібрані гроші колядники, як ніде в інших селах, віддають церкві, яка постійно оновлюється і процвітає (тільки малу частину грошей інколи вони затримують для традиційних «розколяди» і «гостини»). І, як підтвердили кілька осіб від «Старої коляди», що загостили в коляду до панотця, в цьому році їх «так файно приймали, як ніколи». Приємно спостерігати, що ніякі секти чи інші релігійні угруповання не в силі відволікати людей від православної споконвічної традиції і духовності. Щоправда, не все видається таким ідеальним у житті селян, як хотілося б, не завжди церква така переповнена, як на Різдво... Але, в загальному, як спостерігають і дослідники українських поселень Румунії, це село займає чільне місце у збереженні української ідентичності, а церква відіграє в цьому велику роль. Тому я так горджусь своїм селом і сподіваюсь, що зберусь колись і напишу обширнішу статтю тільки про Вишівську Долину, тому що є про що писати!

Концерт до відкриття «Фестивалю українських колядок і обрядів»

Хоч як приваблювало мене моє село із його різдвяними скарбами-колядками й співами, дізнавшись, що до Сігету вже прибули гості із України і вечором, на третій день Різдва, мають відкривати фестиваль своїм концертом, я «почимчикувала» до Сігету. Це був і мій приємний обов'язок бути там, маючи і якість «кореспондента сурівської газети» та будучи єдиним «гостем» із Бухаресту, якому вдалося добратися на цей культурний захід.

Минуло багато часу, відколи наш фестиваль чомусь почав зводитися на один тільки день і приємно було бачити, що на цей раз двом колективам із України, разом із хором «Ронянські голоси», далась можливість провести ще один концерт у фестивальному залі сігетської Музичної школи імені Джордже Енеску, відкриваючи ним урочисто «Міжнародний фестиваль колядки і обрядів». Захід почався виступами голови СУР, Степана Бучути і першого заступника, голови марамороської філії Мирослава Петрецького. Не бракували ні слова вітання від представників України і різних інституцій Сігету. З цієї нагоди господарі свята вручали багато нагород. І мені випала честь отримати від пана голови грамоту і букет квітів в якості першого засновника і довгорічного організатора, за підтримкою Міністерства культури Румунії, цього фестивалю, деколи у співпраці із самим паном Бучутою, колишнім головою марамороського СУРу. Вручили грамоту і отцеві докторові, радникові Вікаріату, Миколі Лаврюку, який щоразу щедро приймав у лоно своєї української православної церкви м. Сігет учасників фестивалю і, як давній друг і соратник, не раз підтримував мене, коли були найважливіші моменти.

Вручили також на відкритті грамоту і квіти нашій шановній подрузі українців Румунії із Києва, пані Аллі Кендзері, голові секретаріату Товариства «Україна – Світ», яка привезла з собою гарний художній колектив. І ще багато грамот було вручено за всілякі добрі заслуги співпрацівникам фестивалю.

Урочистий концерт, яким деб'ютував фестиваль, виявився дуже гарним, яскравим. Учасники співали не тільки колядки, а і різні народні українські пісні, які викликали довгі оплески. «Ронянські голоси» під керівництвом пані Джети Петрецької, відкрили спів молитвою, багатоголосим «Отче наш»-ом. А славнозвісна колядка «Щедрик» звучала у них бездоганно! Ансамбль із Верховини присвятив момент «Орфею собору нації», як назвав у своїй книзі-присвяті незрівнянного Володимира Івасюка, композитора і співака, письменник Василь Нагірняк, присутній на святі. Сценета називалась «Івасюк повертається» і там звучало багато відомих його пісень, виконаних прекрасними верховинськими артистами-співаками! Приємно було зустріти поміж верховинськими гостями і пана Романа Кліма, представника газети «Верховинські вісті» та журналу «Гуцульщина», який прийшов висвітлити цю нашу подію.

Закінчився концерт і гості з усіх куточків Румунії та з України, надихнуті красивими співами, порозходились по готелях, повечеряли, відпочили, щоб могли готуватись до слідуєчого дня фестивалю.

Ярослава-Орися КОЛОТИЛО
(Закінчення на 5 стор.)

Чого Порошенко міг би навчитися в цісаря Йосифа II Габсбурга

Чи не вперше з радикальним реформуванням предки сучасних українців зіткнулися наприкінці XVIII ст., коли українські землі Галичини та Буковини перейшли від Речі Посполитої під управління австрійських Габсбургів.

На той час імперія Габсбургів була справжнім конгломератом країн та регіонів, якими доволі непросто було управляти. Після кількох невдалих війн проти Пруссії австрійській еліті ставало очевидно, що щось треба робити, бо в іншому випадку все закінчиться крахом, і дуже швидким. При цьому, як собі дати раду з таким спектром різноманітних і особливих країв, ніхто не мав ані найменшого уявлення (а Міжнародного валютного фонду, який легко може скласти проект реформ для будь-якого найзанедбанішого закутка нашої планети, тоді ще не було). Тому віденському начальству довелося давати собі раду самостійно.

На щастя для них, біля імперського керма тоді опинився Йосиф II Габсбург. Він був четвертим сином батьків, які також трудилися на посаді імператорів. З такими батьками, здавалося б, можна розніжитися та пожити, як справжньому мажорові, тим паче, що можливостей для цього у Відні у XVIII ст. було не набагато менше (а то й більше), ніж у Києві початку XXI ст.

Проте Йосиф мав дещо інші вподобання і взявся за порядок в країні. Володіння, що він успадкував від батька з мамою, були вкрай розхристані і, як тепер люблять казати, «незбалянсовані». Частина була доволі розвинута (як Бельгія), а частина – у вкрай в занедбаному стані (як Галичина). Незважаючи на відсутність МВФ, у Йосифа була ідея. На відміну від більшості своїх сучасників, він був переконаний, що головне багатство країни – це не золото, не земля чи надра, а люди. І не абиякі, а ті, що працюють і своєю працею створюють товари та послуги.

Як на ті часи, то була дуже модерна ідея. Навіть у наші часи така ідея виглядає як щось несподіване і контрверсійне.

Проте Йосиф II був переконаний, що потуга держави базується на людській праці, і відповідним чином бачив головне завдання свого уряду в тому, щоб всляко заохочувати людей до роботи, усувати перешкоди для виробників і не допускати марнотратства.

Плян реформування одразу набрав конкретних обрисів: постраждати повинні привілейовані групи, які володіли найрізноманітнішими пільгами, а для найманих працівників – міщан, підприємців та селян – треба зробити максимально зручні умови для роботи і бізнесу.

Оскільки, на відміну, скажімо, від Петра Порошенка, Йосиф II був спадкоємцем трону і про вибори йому не було потреби думати, то при першій же нагоді він взявся до справи. Звісно, цісар не був великим демократом; а тим паче прихильником всенародних виборів, і вважав, що влада цісаря мала бути абсолютна, але використовуватися повинна раціонально і на користь державі. Відповідним чином він і діяв, розгорнувши наступ на пільговиків.

В той час найбагатшою організацією імперії була Католицька Церква, яка накопичила колосальні матеріальні ресурси, користувалася найрізноманітнішими пільгами і привілеями. За церковників Йосиф вирішив взятися в першу чергу. Оскільки сільське господарство має віддалений стосунок до боротьби за спасіння душі християнина, то земельні володіння в них просто конфіскували. Церковникам пояснили, мовляв, хлопці, окрім того, щоб молитися за спасіння душі пересічних християн, треба допомагати бідним, безхатченкам та іншим соціально незахищеним верствам населення імперії Габсбургів, в іншому випадку доведеться платити податки. Церква для годиться попручалася, а далі стала до праці. Більше того, взяла на себе обов'язок не лише

допомагати бідним, але й сприяти загальному підвищенню культурного рівня населення.

На ступні серед впливових груп імперії було дворянство, яке керувало в регіонах імперії, домінуючи на місцевих дворянських зборах, радах та різноманітних сеймиках, вимагаючи від Відня «почути їх», і зрештою, отримуючи з бюджету колосальні виплати у вигляді пенсій та субсидій. Щоб підірвати позиції місцевих еліт, було швидко проведено адміністративну

Йосиф II Габсбург

реформу і впроваджено новий адміністративний поділ, створено місцеві адміністрації, які замикалися на Відень. Варто відзначити особливо, що, ліквідуючи та скорочуючи повноваження регіональних дворянських рад, цісар всляко підтримував місцеве самоврядування в містах і селах.

Однак, хоч найяснішому цісареві не треба було думати про вибори, але питання підтримки для нього було не менш важливе, ніж для будь-якого найдемократичнішого президента. Тому виникає питання, а де ж він брав ту підтримку, якщо конфліктував з привілейованими групами пільговиків, зокрема з Церквою та шляхтою?

Ключ до відповіді, на переконання імператора Йосифа, – у джерелі багатства країни. При будь-яких розрахунках працюючих людей більше, ніж привілейованих пільговиків. Тому, розглядаючи себе як першого слугу держави, імператор ніколи не втрачав з поля зору інтереси трудящих, зокрема селян, міщан та інших дрібних підприємців. Йосиф II був переконаний, що селяни передусім – це піддані держави, а вже потім піддані поміщиків, тому селяни отримали право судитися з поміщиками. Повністю скасувати панщину не вдалося, але було обмежено її максимальний розмір – не більше трьох днів на тиждень.

Окрім того, було укладено земельний кадастр, чітко визначено межі земельних ділянок і встановлено норми оподаткування. Податки повинні були бути помірковані, але платили всі на рівних умовах – як селяни, так і поміщики.

Окрім рівності перед законом і уваги до працюючих кляс, цісар мав ще одну ідею, про яку люблять поговорити українські політики, зокрема йдеться про імпортозаміщення. Створюючи сприятливі умови для вітчизняних підприємців, Йосиф II не забував обкласти податками все, що могло вироблятися на території імперії.

В свою чергу, добре організована адміністрація, підтримка селян та підприємців дали можливість цісареві збільшити витрати на армію.

За 10 років самостійного правління (1780-1790) Йосиф перетворив конгломерат різноманітних регіонів, об'єднаних, здавалося, тільки династією, в потужну державу, яка в наступні десятиліття змогла не лише витримати удар з наполеонівською Францією, але й перемогти.

Петро БІЛЯН
(Еспресо ТВ, 15 листопада)
(Свобода)

Різдвяні свята на Мараморощині

(Продовження з 3 стор.)

Субота – другий день фестивалю

Як було придумано ініціаторами фестивалю, цей день свята української колядки почався із Божої служби в Українській православній церкві, яка вже зранку чекала, святково прикрашена і гарно оздоблена, своїх гостей і учасників. Службу Богу вів отець парох Микола Лаврюк, до якого прилучився і отець Віорел Стойканеску із Вилчі, родом із Вишньої Рівни, в супроводі церковного хору, вдало керованого добродійкою Маргаритою Лаврюк і в якому і я мала честь теж «підспівувати». Після того, як всі присутні виконали по одній колядці і завершилась літургія, люди почали збиратись, щоб готуватись до параду по центральній вулиці міста до Палацу культури, де відбувся основний концерт колядок і щедрівок. Такий різдвяний парад, із галасливими «дідами», «жидами» і колоколями і з своєрідними колядками, щедрівками, викликає від глядачів море оплесків, подиву і симпатії.

Взяли участь у цьому фестивалі, як було потім заявлено організаторами, майже 700 учасників. Крім вище згаданих гостей із України були присутні художні колективи із різних повітів Румунії, де компактно проживають українці: Ботошани, Караш-Северін, Сату-Маре, Сучава, Тіміш, Тульча та з українських поселень Мараморощини: Русь-Поляни, Рускова, Вишівська Долина, Красний, Вишня Рівна, Коштіль, Кричунів, Луг над Тисою, Ремети та із м. Сігету. Не бракували ані славні представники делегацій із України: заступник Івано-Франківської Облдержадміністрації Сергій Басараб, голова Верховинської районної державної адміністрації Ярослав Скуматчук та голова Верховинської районної ради Іван Маківничук, як і згадана вже представниця Товариства зв'язків з українцями за межами України «Україна-Світ» пані Алла Кендзера із

Києва. Всі вони виявили своє приємне враження, що за межами України може відбутися таке величне українське дійство, присвячене різдвяним святкам і що країна проживання, Румунія, так щедро підтримує культуру нашої національної меншини.

Сцена Палацу культури, хоч і не така велика, як була колись у Будинку культури ім. Віорела Костіна, що, на жаль, знаходиться в ремонті, помістила таки багато гарних художніх колективів і окремих артистів, які постійно чарували публіку. Переливались класичні колядки із новими, щедрівки із маланками, співи деяких артистів з України із традиційними марамороськими «Старою колядою» чи «Бетлегемами» і всі мали за лейтмотив, що лунав на сцені і ніби повсякчас у просторі:

Україна колядує, колядує вся земля, В небі ангели співають, прославляємо Христа!»

Ведучим фестивалю був Василь Пасинчук, який нагороджував усіх учасників грамотами від Союзу Українців Румунії, а в самому кінці фестивалю дозволив і мені виразити кілька слів подяки, по-перше, Богові, що допоміг дожити до 22-ої річниці фестивалю, без жодного року перерви, і бачити його, як розвивається і набирає сил; подякувати організаторам за вкладені зусилля, побажати всім щастя в Новому році і зробити заклик, щоб старались триматись далі української самобутності. І, до попередньо сказаного, додаю моє маленьке незадоволення: такий великий український захід потребував кращої медіатизації. Тут мали бути присутні кілька каналів румунської телевізії, або хоч із Клужу, котрі б виявляли наш український дух і культуру, з якими ми тримаємось, як нація (добре би було, якби мали хоч одного представника у Департаменті для нацменшин при Телевізії, як було колись, а то!...).

Дійсно, слід підкреслити, що протягом цілого фестивалю була гарна, піднесена атмосфера, яка продовжилася і у ресторані «Сігетська Перла», де зібралися майже всі учасники фестивалю для святкової вечері. Вони там не тільки колядували, а і танцювали, гуляли, співали народні пісні й коломийки. Бо ж, як знається: Різдвяні свята – це радісні свята!

Якби ще й довгоочікуваний мир панував на Україні, не було б війни у східній її частині, в якій гинуть сотні українців, то ні одна хмаринка не затьмарила б наш різдвяний веселий настрій. То ж будемо молитись і надіятись, що так, як звучить відома нам пісня – «Щоб в вас і в нас все було гаразд» і Бог буде тримати із Україною та українцями світу! І тоді буде, дійсно, гаразд, бо «будуть люди на землі», коли «врага не буде, супостата», як мріяв і наш Шевченко!

(За книгою Лауренція Батіна «Мараморощина та мараморошці під час Першої світової війни»)

Якщо в Сігеті, в якому російські війська управляли три дні і, можна б сказати, що їхня поведінка була менш більш людяною, не так само повелися вони, коли увійшли в села, розташовані поблизу Сігету, в яких обкрадали хати, гвалтували жінок і дівчат, а деякі села спустошили повністю.

26 жовтня 1914 року вікарій Мармації Тіт Буд попросив священників з кожного села, щоб склали, кожен з них, звіт для архіву епархії, в якому б записали всі шкоди, нанесені російськими військами і описали їхню поведінку.

У звіті священникам треба було відповісти на такі запитання: скільки російських солдатів увійшло в село; дата їхнього входу; зупинились у селі, чи тільки пройшли через нього; чи їх зустрічали солдати австро-угорської армії, чи траплялись озброєні конфлікти (число мертвих та поранених з обох сторін); як поводитись російські козаки з місцевим населенням, чи траплялось викрадення осіб, обкрадення хат, насильне забирання худоби та різного знаряддя, одягу тощо, гвалтування жінок; як поводитись з місцевими інтелектуалами, зі священниками і чи їх зустрічали при вході у село священники та селяни.

І так дізнаємось з цих звітів, що в Міжгір'я росіяни увійшли 29 жовтня, застрелили двох австро-угорських солдатів, які лежали в місцевій лікарні. В будинку лісового господарства поламали всі меблі, а в будинку прикордонної поліції спалили всі документи і потрошили меблі. Так само зруйнували все і в селі Сойми, де гвалтували жінок і дівчат, а найбільше лиха наробили в убогому селі Майдан, в якому жили українці та євреї. Від євреїв забрали все, роздягали та роззували їх, забирали одяг та

ВХІД РОСІЙСЬКИХ ВІЙСЬК ДО СІГЕТУ (III)

взуття. Щодня заходили до єврейських хат і забирали всі харчі, а в суботу увійшли до синагоги, де спалили Тору, а всіх євреїв побили до крові. Коли відходили, то забрали з собою трьох євреїв, яких звинувачували у шпигунстві. Один свідок пише: «Коли я увійшов у село, то на єврейському кладовищі хоронили двох дівчат, які стали жертвами дикого насильства російських солдатів». Багато лиха накоїли і в селі Репинне.

Парох Іван Дорош у своєму звіті пише, що від 3 до 6 жовтня приблизно 300-400 вершників оселилися у Солотвині. Він вийшов їм назустріч з процесією і віддав їм церковну пошану, те саме зробив і римо-католицький священник Андрею Боскета, а вони всі поцілували святий хрест, після чого почали розбивати єврейські магазини, з яких забрали весь товар, частину з якого роздали селянам. Також обікрали будинки панів Константина та Михайла Павелів. Декілька з них хотіли згвалтувати одну жінку, але їй вдалося втекти, але все ж таки зловили дівчину, яку згвалтували. Кількох віруючих ограбували серед білого дня, від одного взяли 400 крон, від іншого 160 крон, а ще від іншого годинник.

Католицький священник Кобилецької Поляни винахідливо врятував село від пограбування. До 6 жовтня йому довелося доглядати за п'ятьма «гостями» для блага всього села. Накривав для них багаті столи, на яких не бракувало алкогольних напоїв. Під час однієї з таких гостин, священникові донесли, що селяни обкрадають казино, з підвалів якого російські козаки якраз пили вино. Один з них кинувся з нагайкою до казино, розігнав грабіжників, наказав покачати викрадені бочки з вином до парохії і передати

Лауренцію Батін

всім людям, і пригрозив, що як хтось з них вкраде щось, то він сам того застрелить прямо в лоб.

Кауфман Дюла, парох міста Рахів, який втік від російського війська, у своєму звіті з 26 жовтня 1914 року пише, що коли повернувся, знайшов хату пустою, жодної меблі не зісталось, а що зісталось, то було таке поламане, що не можна вже полагодити; навіть ліжку і подушку забрали, так само забрали все, до останньої картоплини, з комори та підвалу. Зникли всі тарілочки, горшки, свічники, не залишилось жодного пера, жодного аркуша паперу. Ще пише, що в нього забрали троє свиней, а з шість корів залишили три, які здохнуть, бо сіно теж забрали. І все це, – пише священник, – забрали місцеві рутенці, російські козаки не наробили багато лиха. Так само виглядали і домівки судді Сабо Йозефа та адвоката Штефана Агостона, тільки дім лікаря Фулея Ласло зістався необкраденим, бо один зі слуг заховав все, думаючи що господар не повернеться і все зістанеться йому, але лікар повернувся.

Подібний звіт подав, теж 26 жовтня 1914 року, і священник Мандікс Янош з Ясиння, який звинувачує у злочинах не тільки рутенців, а і своїх католицьких віруючих.

Михайло ГАФІЯ ТРАЙСТА

Різдво Христове

Різдво Христове – велике християнське свято, день Народження Ісуса Христа, Спасителя світу і Відкупителя людей з полону гріха. Свято Різдва Христового вважається другим після Пасхи (Великодня) великим святом, хоча у багатьох католицьких країнах народне благочестя досі відводить йому головне місце серед свят.

Різдвяна легенда

Свято Різдва належить до великих християнських, так званих Дванадесятих неперехідних свят, та має п'ять днів передсвяткування і шість днів післясвяткування і завершується святом Обрізання Господнього.

Цього дня сталася велика для всього християнського світу подія – народження Ісуса Христа у Вифлеємі (Ісус у перекладі з єврейської означає «спасіння»). Усі християни переконані, що Ісус Христос був посланий Богом на землю задля спокутування гріхів і спасіння людства. Старозавітні пророки провістили місце і час народження Спасителя світу – 5508 рік від створення світу. Отже, 7 січня – це день народження Сина Божого на землі. Від цього дня починається відлік часу.

Згідно з переказами Євангелія, мати Ісуса Христа Марія та її чоловік Йосип жили в Назареті, а до Вифлеєму прийшли, виконуючи наказ правителя Августа з'явитися всьому населенню на перепис. Оскільки на перепис населення Римської імперії зібралось дуже багато людей, Марія та Йосип не змогли знайти місця для ночівлі, а тому їм довелося шукати прихистку в невеликій печері, де за поганої погоди зазвичай ховалися чабани. Там Марія і народила Сина Божого. Тоді ангел спустився з неба й повідомив чабанам, які в цей момент не спали, що Бог народився. Чабани перші прийшли вклонитися немовляті.

На небі засяяла Вифлеємська зоря, що сповіщала світ про народження Спасителя та вказувала шлях до Царя всіх людей. За пастушками до печери з Марією та Ісусом Христом прийшли язичницькі мудреці й принесли Богу подарунки: золото, ладан і миро. Золото символізувало царську владу, ладан – Божу волю, смирно – долю пророка. До речі, саме тих давніх часів сягає традиція виготовляти вифлеємську зірку та прикрашати нею новорічну ялинку.

Пославши свого Сина на землю, Бог-отець намагався показати людству важливість любові, добра, співчуття та взаєморозуміння між людьми. День народження Ісуса Христа – найбільш широко шанований день народження у світі. Люди різних соціальних верств, матеріального становища, переконань і поглядів не минають це свято своєю увагою.

Традиція різдвяного святкування

Різдво, за церковним статутом, передувало шеститижневий Різдвяний піст (Пилипівка), з 27 листопада до 6 січня. У цей час виконувалися всі хатні роботи: світлицю білили, прибирали розписами, вивішували найкращі рушники, розклали килими.

Вранці 7 січня українці йшли до церкви, щоб віддати шану новонародженому Христові. Після

закінчення церковної відправи родина знову збиралася на святковий обід, який вже не був пісним, та починалася велика різдвяна гостина. Сало, печінка, ковбаса, різні смаженості та копченості, все за чим сумувала під час посту душа, повинно стояти на столі.

По обіді наступає час заслуженого відпочинку. В гості ж потрібно йти вже після обіду. Одружені діти, як правило, йдуть до своїх батьків. Дуже давньою є українська традиція миритися в цей день, пробачати одне одному образи, вільні й мимовільні, щоб на повну міру відчути радість життя.

Коляда

Споконвіку існував у нашому народі гарний звичай бажати один одному і господарям щастя-здоров'я, многих літ і всяких статків у хаті і родині.

Колядують діти, дорослі парубки та дівчата, а інколи колядують і гасди. Але першими оповісниками народження Христа в різдвяних обрядах у давнину були діти та підлітки, які обходили ватагою багаті й бідні оселі, співаючи колядки та щедрівки. І в кожній хаті світлішало, людям ставало легше на душі. Колядників чекали з нетерпінням і щедро віддячували їм яблуками, горіхами, бубликами. Вважалося, чим більше

Український Святвечір

6 січня й комуні Готлоб в домівці СУРу п'ять родин українців відсвяткували Різдво Ісуса Христа. Микола Корнищан розказав про це велике свято.

Перед двома тисячами років серед теплої ночі сталося небувале чудо. У людському тілі народився Спаситель.

Передріздвяна пора – це час очікування молитви, благання і приготування до приходу Христа, який хоче прийти і знову народитись у кожній людській душі з особливими своїми ласками і дарами. Не будьмо байдужі, холодні, як колись мешканці Вифлеєма, серед яких Христос не знайшов місця, але мусів шукати притулку в печері за Вифлеємом.

Дорогі українці, нехай кожний віруючий відчинить широко двері свого серця і душі на прихід Ісуса, щоби туди свobodно і радісно міг увійти і народитися наш Спаситель. І так з щирим серцем заспіваємо нашу традиційну колядку. «Ісусе милий, ми не багаті, золота дарів не можемо дати!» Тоді матимемо право молитись далі: «Глянь оком щирим, о Божий Сину, на нашу землю, на Україну! Зійшли їй з неба дар превеликий, щоб тя славити на вічні віки!»

Дальше ми проколядували кілька колядок.

Алекс КОРНИЩАН

дітей завітає до хати, тим щедрішим для її господарів буде новий рік. Колядували, як правило, лише хлопчачки: дівчатка у різдвяних обрядах участі не брали, оскільки за давнім віруванням на великі свята першими мають з'являтися представники чоловічої статі.

Підготувала Анна ГАНЦЕГ

ШТЕФАН ГРИГОРАШ (1936 – 2015)

Народився Штефан Григораш в день зимового сонцестояння – 21 грудня 1936 року в українському буковинському селі Негостина у селянській сім'ї, у хаті, що стояла і ще стоїть при толоці, поблизу старої і нової школи.

А пішов з життя через тілесні недуги у половині січня, у перші дні свого 79-річчя.

Закінчив Штефан семирічку у рідному селі, потім поступив до Серетської української педагогічної школи, яку закінчив у 1955 році і став учителем. Працював учителем і директором школи у селі Ботушинці, яке недалеко від Негостини, учителем у Шербівцях, та найбільше у румунському селі Калафіндешти. Був одружений з випускницею також Серетської української педшколи у них народилося двоє дітей, хлопець і дівчина, які, наскільки знаю, після 1989 року виїхали до Канади.

Штефан Григораш з дружиною у пенсійні роки проживали у місті Сучаві, де мали власну квартиру.

Штефан Григораш належав до генерації повоєнної української інтелігенції, був на рік чи два молодший він своїх славних односельчан Дмитра Куяви, Михайла Волощука, Миколи Майданюка та інших, і хоча не грав поряд з ними на сцені в

українських класичних п'єсах, був свідомим українцем, не цурався рідного кореня.

У моїх газетярських відрядженнях я часто бував у Калафіндештах, бо директором місцевої школи був негостинець Петро Кідеша, в ній працював Володимир (Владко) Григораш, також негостинець, був викладачем Юрій Барбір, випусник української філології у Бухаресті. Отже, там нас збирався цілий гурт українців, Штефан завжди приносив випивку і закуску, і ми гостилися у бібліотеці, якою завідував Юрко Барбір.

Штефан, якого ще в школі прозвали «Великим», бо він був майже двох метрового зросту, був товариським, веселої вдачі, доброзичливий, і я не чув ніколи поганого слова про нього. Зустрічалися ми і в Бухаресті після Революції, куди він приїжджав у справах і заходив до домівки СУРу.

Перед похороном труну з тілом небіжчика привезли до батьківської хати в Негостині, а потім похоронили на негостинському цвинтарі поряд рідних.

Газета «Український вісник» та я особисто висловлюємо щирі співчуття дружині покійника Лідії, дітям, братам і сестрі.

Хай земля буде йому пухом і хай буде жива пам'ять по ньому!

Михайло МИХАЙЛЮК

«...Люди всі радійте, тиху радість сійте, День Різдва Христа настав...»

Місяць грудень запросив у гості чарівну зиму із прекрасними святами. Всі радіють – природа, дітвора, дорослі...

Напередодні Різдва наша школа с. Балківці розвеселилася... Колядки та щедрівки лунали у прикрашаних класах.

Виставу, присвячену зимовим святам, представили учні гімназії у святковому залі, де на почесному місці була поставлена пишна ялинка.

Розпочалася подія словом викладача релігії Йоана Кирстяна, котрий запросив присутніх помислити над важливістю різдвяних свят для людства, про великий дар, який Господь Бог подарував нам, людям, – народження Спасителя.

Учні 8-го класу під керівництвом викладачки Нарчиси Плекан та вищеназваного викладача представили ісценізацію на румунській мові про народження Ісуса Христа, коли цар Ірод переслідує Йосифа та Марію.

Учасники надзвичайно виконали свої ролі, а під час їхнього виступу проєктувалися слайди, на яких були зображені місця із міста Вефлеєма.

Цей хвилюючий момент допоміг нам усвідомити, що означає насправді Різдво, яке є не тільки святом (довгоочікуваних подарунків від Діда Мороза, смачних страв, періодом покупок), а насамперед святом душі. Тепер людям народжується надія, шанс для спасіння душі («Я лечу від Бога радість дати вам, / У вертепі убогім Спас родився нам...»).

Зустрічаємо свято світла і радості – ялинкою, колядками... Ялинка, вічнозелене дерево, уособлює невмирущість, зірка на верху ялинки – це надія. Потрібно прикрашати ялинку нашої душі – любов'ю, порозумінням, щедрістю, милостинями, щоб віддячити Богу за превеликий дар.

Продовжувалася наша вистава милозвучними колядками румунською та українською мовами, які сповіщали про велике диво, що «у Вефлеємі новина, Діва Сина вродила...»

Учні 5-го класу виступили українською мовою із сценетою «Школярський вертеп», де велася «боротьба» між добрими та злими силами. В кінці з'явилися колядники, які принесли мир та повідомили про добру вістку – народження Христа. Гурток «Буковинка» заколядував різдвяні колядки «Нова радість стала» та «Про Різдво Христове».

Ансамбль «Козачок» гарно, як завжди, виступив з українськими колядками, новорічними звичаями (гейканням, козою, кониками, сіянням).

На події був присутній отець Космін Куку, який оцінив теплими словами виступ учнів та викладачів.

Після завершення вистави наші колядники отримали гарні подарунки від СУРу на превелику їх радість.

Анка МАЙДАНЮК ШТЮБІАНУ

Фото автора

Призабуті ремесла

Кушнірство

Євгену Горбану з с.Ульма, що на Сучавщині, вже минуло 87 років, та слава Богу, здоровий. Кушнірства навчився вже після 1944 року.

Йому в молоді роки все було під силу. Тому й не відчував втоми від будь-якої роботи. Тримав вівці, вичиняв шкіри, шив із них різні вироби. А із цього заробітку будував свою господарку.

Сумніваюся в тому, – каже пан Євген, – а чи хтось тепер достеменно розкаже про цю давню професію? А саме: як обробити шкіру прадідівським способом, без хімікативів, який потрібно мати інструмент і...

Шкіра на кожух годиться – продовжує досвідчений кушнір, коли вівця зарізана між Богородицями, бо має найкращі природні властивості. Шпонка (ріст вовни) не повинна перевищувати 2-3 см. Якщо довша, тоді шкіра стає тонка. Також важливо, аби вівця не рушила (не випадала з неї шерсть). Не можна давати пити тваринам воду з-під льоду, бо буде вовна облизати.

Первинна обробка шкіри починається з насолювання. Після зарізу

студену шкіру розтеляють і посипають її 0,5 кг соли з одночасним втиранням. Потому її загортають у рулон і розгортають через добу. За цес час вона набере в себе тої соли. Розгорнувши, шкіри вивішують на жертку в затінку лядром (здертов сторонов) догори. А ше дуже добре, аби був протіг.

За понад 40 років кушнірства, підкреслює пан Євген, я робив лиш так. І в цьому запорука того, що мої вироби мали великий попит. Мені навіть пропонували відкрити цех із вичинки шкіри. Та я си відмовив, бо знав ціну всему.

Досвідчений майстер після первинної обробки збирав 10-15 шкур і заливав їх літеплов водов у величезних дубових бочках – катках. Там вони добу розмокали, після цього він промивав їх протічнов водов дочиста. Аж тогди шкіра є вимита.

Далі він кожну шкіру закладав у п'єла (спеціальне пристосування) і шкафою (кушнірський півкруглий ніж, виготовлений з пили) знімав решту жиру, прожилки. Це си називає флюшування. Вже профлюшовані шкіри кушнір піддавав іншій обробці – на них наносив гущу (рідке тісто, приготовлене з житнього і пшеничного борошна 2-го сорту на тепленькій воді й підсолене, як на хліб) завтовшки на палець, звивав лядр до лядра та обв'язував шнурком, аби не випадала гуща.

Юрій ЧИГА

(Закінчення на 13 стор.)

СВЯТО ВШАНУВАННЯ МЕНШИН

Сучава, Серет – 18,19 грудня 2014

В двох молдавських історичних столицях, містах Сучава та Серет, за організуванням Повітової Ради, Культурного центру «Буковина», Повітової філії Союзу українців Румунії та Союзу поляків Румунії, 18 грудня минулого року в залі «Дім Польський» м. Сучава та 19 грудня в залі Культурного центру «Міхай Теліман» м. Серету відбулися урочистості свята шани національних меншин, що проживають з давніх-давен у взаємоповазі до культурних надбань кожної зокрема і всіх разом до Буковини.

Міжнародне свято меншин було ухвалене на Генеральній Асамблеї ООН 18 грудня 1992-го року на основі Декларації відносно прав осіб належним національним, етнічним, релігійним та мовним меншинам. Вважаю, що не безкорисно б було пригадати нам, і не тільки, обидва розділи першої статті:

1. Держави захищатимуть існування та національну чи етнічну, культурну, релігійну і мовну ідентичність меншин, проживаючих на їхніх територіях та сприятимуть створенню умов для утвердження цієї ідентичності.

2. Держави будуть ухвалювати відповідні законні заходи та будь-які інші міри, необхідні виконанню таких цілей.

І справді, вищезазначені державні установи і, у відповідній мірі, за піклуванням Повітової філії СУРу, по-перше, її голови Борислава Петрашука, та Союзу поляків Румунії створили святкові умови для вшанування буковинських етноменшин.

Були запрошеними та представились на сцені Дому Польського український ансамбль «Козачок» з села Балківці, наставник – проф. Петро Шойман, український ансамбль «Коломийка» з міста Серету, наставник – проф. Зірка Янош, танцювальний колектив циган «Квіти Гулії» з села Гулії, наставник – проф. Георгій Кречун, колектив традиційних німецьких танців «Фергісмайніхт» (Не забудь мене=нар. назва квітки), наставник – проф. Коріна Дерла, фольклорний ансамбль «Гуцулка» з села Молдовиці, наставник – проф. Ілісея Параскева, український ансамбль «Надія Замку» м. Серету, наставник – Богдан Попович, липованський ансамбль «Радость» з

села Манолія, наставник – проф. Георгій Міфтоде, польський ансамбль «Солончанка» з села Новий Солонець, наставник – проф. Ана Зельонка та румунський вокально-інструментальний колектив «П'ятра шоймулуй» з м. Кимпулунг Молдовенеск, наставник Вірджіл Маковей.

Свято, як годиться серйозному заходу, розпочало своє діяння симпозиумом на тему «Меншини повіту Сучава – здійснення, проекти, перспективи». Взяли участь представники української, польської, липованської та циганської меншин. З об'єктивних, мабуть, причин не представленою була Повітова Рада Сучава. Розпочали і розгорілись скоро палкі дискусії, бо проблем у кожного безліч. Не місце, зараз, їх тут викладати вповні, але вважаю за потрібне подати слушний підсумок Борислава Петрашука: «Якщо кожна меншина зокрема, в місцевості де проживає, має, гордиться і славиться своїми специфічними культурними виявами – і це не абиякі досягнення – то на рівні спільних заходів Сучавських меншин, окрім даного свята, майже не існує. Культурні події еднають найсильніше, а нам так потрібно єднатись...»

Дійсно, до недавня працював при Сучавській Повітовій Раді, здається, експерт-представник Управління міжетнічних відносин, який розгортав плідну діяльність в цьому напрямку проектами, задуманими за попереднім консультуванням меншин. Пенсіонуванням пана Володимира Гапенчука ця установа перестала працювати. Один із найсолідніших заходів, де така установа відіграє головну роль, це фестиваль «Співжиття». Певний час в ньому брали участь чи не всі сучавські меншини, а були випуски, в котрих запрошеними представлялись і «сусіди» – греки іх П'ятра Нямц, італійці із Яс та інші. Добре б було, щоб наш центральний провід поклопотався відновленням такої посади в Сучаві, беручи до уваги, що українська меншина тут найчисленніша.

Слідував концерт. Відкрилась сцена і відкрився інший світ. Пісні, танці, вірші, колядки, віншування, звичай передані поколіннями з незбагнених часів. На устах виконавців не згасали усмішки вдячності Всевишньому за подарований талант виявляти красоту життя, а в залі не згасали оплески подяки за насолоду спектаклю. Розмаїті народні костюми, різні мелодійні хвили, різного віку виконавці – то розрізнявали, то єднали. Розрізнявали культурними надбаннями, притаманними певному етносу – єднали щирістю, радістю і талановитим виконанням. Як ведучому концерту, мені випав особливий привілей: я міг вдивлятися зблизька у вічі виконавців і там, у глибоких зиницях дітей/юнаків бачив світло душі їхніх предків, а у старших бачив світло душі їхніх правнуків. І одних, і других це світло освячувало...

Як хочеться, щоб наші провідники хоч раз були ведучими!

Євсебій ФРАСИНЮК

Фото автора

Децо про Маланку з Марицейки

У ці зимові свята я багато дивився програми різних наших телебачень, які передавали колядки, щедрівки та «маланки» тощо. Тут я пригадав «маланки» мого босоногого дитинства в Марицейці.

Ще малим я слухав всілякі трафунки з «маланками», які відбувалися у моїм селі ще коли мене не було на світі. Я дізнався, що дівки, і не тільки вони, страшенно боялися «маланок» маскованих. Чому? Тому що «маланки» мастили сажею тих, котрих зустрічали, та качали їх у снігу.

Коли я трішки підріс, дуже добре пам'ятаю тих, які маскувалися, тобто перебиралися «маланками».

У що вони маскувалися? У попа, княгиню, дідька, жида, ведмедя, шандаря, солдата, лікаря та ін.

Нагадаю кілька імен тих, що маскувалися, коли я ще був маленьким. Це Юрій Бойчук, Сильвестер Костинюк, Євген Кимпан, Степан Бойчук, Микола Костинюк, Іван Курилюк, Юрій Курилюк, Іван Кирилюк, Юрій Василюк і т.д.

Часом хлопці із Марицейки стали маскуватися і грали п'еси з гайдуками.

Висилаю вам фотографії маскованих, тому більш як сорок років, із Марицейки.

Ось ім'я маскованих: Євген Бойчук, Дмитро Ткачук, Лаврентіє Ткачук, Дорін Козубаш, Юрій Костинюк, Віорел Василюк, Джіку Реуц, Нелу Кирилюк, Іван Бойчук, Лівіу Фойчук, Дмитро Костинюк, Родіка Костинюк.

Після грудневої революції 1989 р. ще кілька років хлопці маскувалися, але вже більш як одне десятиліття все пропало.

Чому? Нема кому займатися, молодих чимраз менше.

Ще не пропали маланки у селі Данила.

У Марицейці люди ходять колядувати, щоб зібрати грошей на церкву. Честь їм!

Микола КУРИЛЮК

Фото автора

Відкриття погруддя ТАРАСА ШЕВЧЕНКА у Тімішорському СУРі

Святкування 200-річчя з дня народження Тараса Шевченка відбулося в українській громаді міста Тімішоара відкриттям у фойє Українського будинку культури погруддя Великого Кобзаря, роботи коломийського скульптора Володимира Ремаря.

І так 20 грудня 2014 року зістанеться історичним днем у пам'яті українців міста. На цю прекрасну подію прибуло багато гостей як з Румунії, так і з-за кордону. Окрім делегацій з України (з Ужгороду та Львова) прибула делегація з Угорщини на чолі з Ярославом Хортяні, головою Європейського Конгресу Українців, та делегація з Сербії, очолена Йосипом Сапуном, головою Української організації Сербії. Також на події були присутні заступник префекта Тіміського повіту Мароші Золтан, представник повітової ради, інженер і дипломат Резван Греноскі, голова Союзу сербів Румунії Огнян Керстич, голова чеської громади міста Куска Карол, депутат Іван Марочко та голова тулчанської філії СУРу Дмитро Черненко, а також і місцеві українські персональності: проф. др. Михайло Дикун, проф. Юлія Грінь Арделян, проф. Василь Арделян, проф. Іван Кемп'яну, юрист Іван Білан, голови місцевих організацій СУР та українські священики, журналісти місцевих та національного телебачень (TVR 1, TVR 3), радіо та різних публікацій.

Про життя і творчість Генія українського народу говорили Юрій Глеба, голова Тіміської філії СУР, професори Юлія Грінь Арделян, Іван Кемп'яну,

Михайло Дикун, депутат Іван Марочко та Ярослава Хортяні. Хор «Шовкова трава» з Лугожу виконав пісню «Думи мої», а пані Анна Берегій прочитала один з віршів Шевченка.

В рамках цієї події Юрія Глебу було нагороджено з боку Світового Конгресу Українців Медаллю Тараса Шевченка, з боку українців Сербії почесною грамотою, також почесною грамотою нагородили його і представники Тіміської повітової ради.

Варто спогадати, що Митрополит Чернівецький і Буковинський Данило, під час свого візиту в місто Тімішоару, вручив Юрію Глебі пропам'ятну медаль «1000-ліття Удержавлення Християнства в Україні», а Преподобний Даниїл – Патріарх Румунської Православної Церкви вручив йому грамоту «Святі Мученики Бринков'яну». Також священик Микола Лаврюк, парох Української Православної Церкви міста Сігет, подарував Українському культурному дому м. Тімішоара ікону Святої Богородиці.

«Всі ці відзнаки, отримав я, але вони належать в рівній мірі комітету Тіміської філії СУР та моїй сім'ї, які допомогали мені у всьому», – заявив голова філії СУР Юрій Глеба.

Того самого дня, 20 грудня 2014 року, делегація Пласту на чолі з Андрієм Ребриком принесла українцям Тімішоари Вифлеємський Вогонь Миру, як світло тепла, миру, злагоди і сподівання, вогонь, який мандрує світом, долаючи кордони і еднаючи християн у переддень Різдва Христового. Ідея Вогню і його символіка – мир, радість і братерство – прихильно сприйнялися українською громадою продовж останніх років, становлячи для багатьох з нас доповнення під час святкування Різдва.

Пластуни взяли участь в урочистому відкритті погруддя Шевченка та на 14-му фестивалі українських колядок регіону Банат, в якому взяло участь понад 200 колядників з банатського краю, а також з Тульчі (з села Крішан) та з Сербії.

Михайло Гафія ТРАЙСТА

Фото автора

Фестивалі української колядки

В Негостині Зима, мороз, вітер віс-завіває, але люди, старі і малі, бігають, приготуються до Різдвяних Свят. Діти повторюють давні колядки, залишені від дідів та прадідів, разом з родичами. Дома господині напекли колачів, медівників, накрутили галушки і приготували всі страви, котрі кладуться на стіл на Святий Вечір. Потрібно би 12 страв, але хочь 7 мусять бути: пшениця, галушки, риба, печериці, пироги, біб, сливи. На столі колач, а навкруг їда, свічка запалена горить на столі. Вся сім'я навкруг стола, а старший член сім'ї каже молитву Отче наш і всі радіють Рождеством Христовим.

Іще з полудня діточки ходять колядувати від хати до хати. Вони прославляють Ісуса Христа по-румунськи і по-українськи. Разом з вечором ходять українські «іроди», тут збираються хлопці від 12-17 літ. Пізніше, десь коло 9 години вечора, збираються парубки з трубками, і вони ходять до дівчат. Там колядують лиш по-українськи «У вині, у городі», «Оре плужок».

На Різдво в негостинській церкві було повно людей. Церковний хор співав багато українських колядок: «Нова радість стала», «В Вєфлеємі новина», «З рождеством Христовим», «Вчора ізвечора», «Добрий вечір», «Возвеселімся».

Другого вечора збираються колядувати на церкву. Всі християни приймають коляду.

Сучавська філія СУРу організувала 28 грудня

перший Фестиваль українських колядок та традицій, котрий відбувся в домі культури міста Серет. Були присутні і колядували:

- «Полонинка» з Палтіну
- Колядники Греко-католицької української церкви з Серету
- Колядники з Мілішівців і Радівців
- Ансамбль «Козачок» з Балківців
- Вокальна група – філія Сучава
- Ансамбль «Червона Калина» з Негостини

- Вокально-інструментальний гурт «Ізвора-шул» з Ізвареле Сучевої
- «Майданчик» з Качіки – Майдану
- Вокальна група з Дарманешт
- Українська солістка Феліція Облизнюк.

Ведучий програми був голова філії інж. Борислав Петрашук. Дуже все гарно було,

послухали багато давніх колядок. Паралельно Борислав Петрашук розповідав про працю, яка відбулася, відколи став головою організації.

Партнерами цієї події були Примарія міста Серет і культурний дім.

Українці з Марамурешу запросили нас на 23 випуск фестивалю української коляди. Делегація з Сучави була численна. Тут зібралися українці з Негостини, Балківців, Серету, Сучави, Молдовиці, Чумирни, Мілішівців і поїхали до Сігету разом з головою філії інж. Б. Петрашук. На фестивалі були українці з цілої Румунії: Сучави, Ботошан, Тульчі, Банату, а також з України. Кожні колядували по-своєму, звідки приїхали.

Сучавська делегація дякує всім тим, що нас приймили і тим, що зробили можливість відбутися цій події.

Як будемо здібатися частіше, то напевно буде більше українців в Румунії.

Феліція ГРИГОРАШ

Фото автора

ДОБРІ НАМІРИ НЕ ЗАВЖДИ ДОСТАТНІ...

Ми вже звикли до того, щоб у засобах масової інформації України та української діаспори у різних країнах світу появлялися хибні дані про чисельність української громади в Румунії, її життя, діяльність СУРу, про його публікації, про українських письменників та їх творчість.

Найчастіше це стається не з вини тих, хто про нас пише, а з вини тих, від кого вони одержують інформацію, бо вони чи то недостатньо обізнані у справах української громади, зокрема діяльності СУРу, чи то навмисне «передають куті меду» задля власного «вивищення». Наприклад, у перші роки існування СУРу тодішній його голова заявляв для української канадської преси, що в Румунії проживає біля мільйона українців, сподіваючись на солідну фінансову допомогу з боку західної української діаспори...

Недавно мені потрапив до рук Інформаційний бюлетень, який видає Асоціація української молоді Молдови «Злагода» при фінансовій підтримці Державного Департаменту США. У другому числі бюлетеня за 2014 рік друкується довідка «Українці Румунії», яка оснований на розмові з молододу україночку, членом Спілки української молоді Румунії:

«Довгий час українці Молдови практично не знали про існування своїх побратимів в Румунії. Команді сайту Ukrainians.md вдалося поговорити з Ол. Гр. (не подаємо її повного імені – зам. н.), румунською україночку, членом Спілки української молоді Румунії, яка розповіла про життя українців за Прутом».

Не подаємо імені молододу україночки, бо в її відповіді прокралася прикрі неточності, в яких винна, мабуть, не так вона, як провід СУМР, організації, до якої вона входить, який, можливо, не ознайомив своїх членів зі всіма реаліями життя та діяльності, організаційної структури нашої національної організації.

Бо на запитання «Скільки українських організацій у Румунії?» Ол. Гр. відповідає:

«На сьогоднішній день у Румунії зареєстровано три (!?) українські організації. Найбільша з них це – Спілка українців Румунії (СУР)».

Отже, не **Союз** а **Спілка**. А які дві інші

організації? Послухаймо «поінформовану» молододу україночку з Румунії:

«Існує Національний Форум Українців Румунії (?!), створений у червні 2009 року як етнічна організація етнічних українців Румунії. Форум розпочав свою діяльність у Сучавському повіті й продовжує розширюватися на територіях інших місцевостей компактного проживання українців».

Нагадуємо, що заснування званого форуму було спробою кількох псевдоукраїнців Сучавщини підірвати єдність СУРу за прикладом «морганівців». Та ця спроба виявилася нежиттєздатною, форум не зумів прихилити до себе справжніх українців і ніяк не **«продовжує розширюватися на територіях інших місцевостей компактного проживання українців».**

Варто би провести з членами Спілки української молоді семінар на національному рівні на тему діяльності СУРу та його територіальних структур. Бо інакше в закордонній українській пресі появлятиметься фальшива інформація, як, наприклад, така:

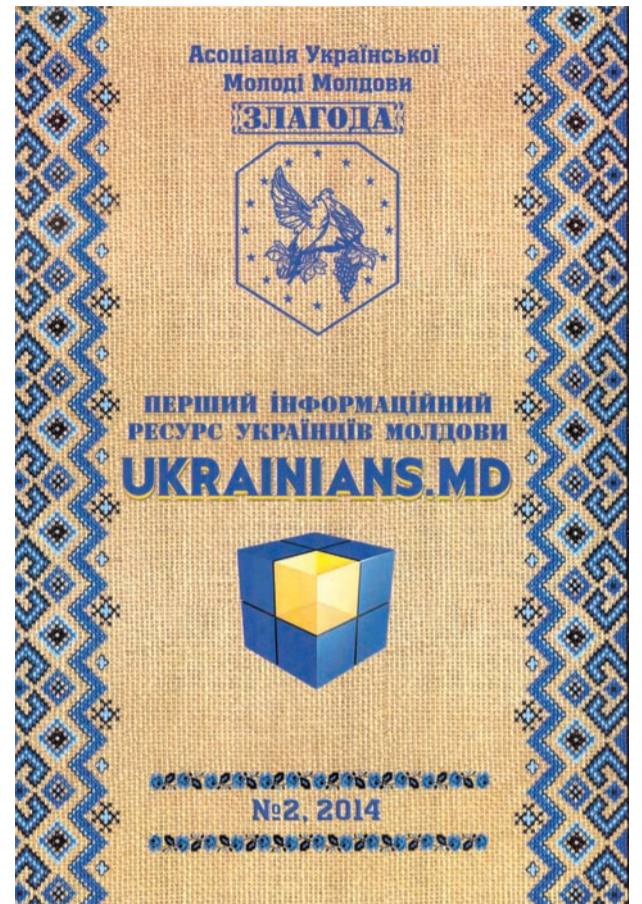
«У кожному повіті компактного проживання українців (таких повітів дев'ять) обов'язково діє консулат (!?), заснований Спілкою українців Румунії».

Очевидно, молододу інформаторка переплутала повітові філії СУРу з консулатами (консульствами), які може засновувати на території Румунії тільки іноземна держава, у нашому випадку – Україна.

Не обізнана респондентка і з видавничою діяльністю СУРу: **«Зусиллями Спілки видаються три українські газети (їх тільки дві – УВ та ВС – зам. н.), одна румунською мовою, публіцистичні та літературні твори. Це, головним чином, переклади української літератури на румунську мову, а також твори українських письменників Румунії».**

Насправді, переклади з української на румунську можна полічити на пальцях, а творів наших письменників – сотні заголовків.

Трішки нижче три українські газети стають вже трьома журналами, а дитячий журнал **«Дзвоник»** перетво-

рено на **«Колокол» (!): «З державного бюджету виділяються кошти для видавництва (правильно видання) трьох журналів українською мовою «Український вісник» (м. Бухарест) в. о. головного редактора Михайло Михайлюк, «Вільне слово», культурно-просвітницький журнал в. о. головного редактора Іван Ковач, «Наш Голос», головний редактор Ірина Мойсей, «Колокол» (!?), журнал для українських дітей Румунії...»**

Помиляється молододу румунська україночка і коли заявляє, що українці **«беруть безпосередню участь у процесах прийняття рішень на державному рівні».** Це явне перебільшення, оскільки українці не мають своїх міністрів чи хоч би державних секретарів у румунському уряді. Неточна вона і коли стверджує, що українці мають у парламенті **зарезервоване місце, яке займає керівник СУРу».** Досить згадати, що теперішній український депутат не є головою СУРу і що в Статуті СУРу немає такого положення.

І отак, українці Республіки Молдови одержали і надрукували у своєму Інформаційному бюлетені поряд з правдивими даними і ряд відомостей про українців Румунії, які не відповідають дійсності, бо, на жаль, молододу україночка, член Спілки Української молоді, не володіє реальною інформацією про реальний стан українських справ у Румунії.

Михайло МИХАЙЛЮК

MENS SANA IN CORPORE SANO

«Mens sana in corpore sano» («Здоровий розум у здоровім тілі» – Ювенал, латинський поет) – це антична мудрість, яка відноситься до тілесного і розумового здоров'я. Вона на протязі віків стала девізом фізичного виховання. Тілесне і розумове здоров'я – два нерозлучні поняття.

Ще з давнини римляни, а головню греки, які приділяли велику увагу тілесному вихованню, спортові (доказом цього є і Олімпійські ігри) – були переконані в тому, що це тісно зв'язане з мозком людини, з її мисленням і розсудом, а історія людства, наукові дослідження підтвердили це.

Рух – це життя, без нього все, що живе, не може існувати. Якщо для тваринного світу рух обов'язковий для виживання, то для людства рух, фізичне виховання мають надзвичайне значення, бо становлять підставу здоров'я і є невід'ємною частиною його освіти. Тому, почавши ще з дитинства, з дитсадка, із перших класів школи, дітей

призвичають до спортивної діяльності, яка сприяє їхньому розвитку. Взагалі рух, спорт і навчання завжди були невід'ємними. Це усвідомлювали наші предки, батьки, вихователі. Виховання цілих минулих генерацій (включно ще і нашої) відбувалося в тісному зв'язку із спортом, і про це тепер ми згадуємо із приємністю, вдячні всім тим, які нас вчили спорту, вимагали і настоювали, щоби ми ним займалися. Та це діялось давніше...

Ви напевне запримітили, що відносно фізичного виховання я маю на увазі минулі часи, а це тому, що в останнім часі, останніми роками захоплення рухом і спортом стало чимраз меншим серед учнів і молоді. На жаль, навіть і у школах фізичному вихованню приділяється чимраз менше уваги на користь «важливіших» предметів.

Великі досягнення в електронній галузі кінця ХХ-го і на початку ХХІ-го століття, поява і розвиток не тільки електроніки, але і взагалі високий рівень сучасної техніки, призвели до нехтування і занедбання фізичного руху.

В сьогоднішній час діти, а то вже і внуки тих батьків, котрі колись у дитинстві в саду

лазили по деревах, били м'яча на толоках чи на площадках між будинками, котрі купалися і плавали у ставках і річках, а зимою каталися імпровізованими ковзанами і лижами, спускалися саночками, билися снігом, котрі приходили додому задиханими (часом з подряпаними колінами і подертими штанами), запорошені або рум'яні від морозу, але бадьорі і щасливі, отож їхні діти і внуки тепер тратять чимраз більше часу сидючи перед телевизорами або комп'ютерами. Замість здорового руху, вони ведуть

Частина сигетських спортсменів, учнів українських шкіл, підготовлених професором фізкультури Денисом Онищуком

сидяче життя і задовольняються цим, уважаючи що «роблять спорт» дивлячись на футбольні матчі або спортивні змагання по телебаченні. А якщо до цього додати і нездорове харчування, то не дивно, що тепер таке велике число молодих хлопців і дівчат мають надмірну вагу. Для них дитинство і юність проходять без того, щоб потішитись приємними, а то і незабутніми хвилинами різних ігор, прогульок, фізкультурних змагань та інших діяльностей, характерних для цього віку. Але вони в цьому не винні. Дуже часто маємо нагоду чути, читати або довідатись з різних інформативних джерел як в деяких школах зменшується число годин фізкультури на користь інших предметів. Багато батьків звертаються до лікарів, вигадуючи різні причини, з просьбою дати їхнім дітям звільнення від фізкультури і, на жаль, це їм удається. Підохочені «увагою» батьків, лікарі безпідставно дають такі звільнення... Отже, на жаль, часто існує неправильне поняття про фізичне виховання. Про це було згадано і в статті «50 років на кафедрі фізичного виховання і спорту» («Український вісник» №21-22/2013), в якій Микола Майданюк, випускник Бухарестського Інституту фізичного виховання і спорту, професор фізкультури в Серетській ліцеї, згадує про такий випадок, коли одна особа, яка викладала фізику, хвалилася, що закінчила факультет фізики «а не факультет, де студенти б'ють тільки м'яча».

Для тих, котрі не знають, пригадаю і я – так як це зробив професор Майданюк – що у вищезгаданім Інституті студенти вивчають і такі предмети як: анатомію людини, фізіологію, психо-

Денис Онищук, професор фізкультури

логію, фізику, біохімію, біомеханіку, педагогіку, спортивну медицину, медичну фізичну культуру та ін. Одним словом, випускники цього Інституту мають обширні знання. Пишу і згадую про це і тому, що і мій батько, Денис Онищук, був також випускником цього бухарестського інституту, який в той час називався Національним інститутом фізичного виховання (I.N.E.F) і між 1951 – 1962 роками був професором фізкультури в українських школах (педагогічній і в ліцеї) в місті Сігеті на Мараморощині. За той час, коли викладав фізкультуру, довелося не раз і йому сперечатися із деякими особами (на жаль, педкадрами, значить інтелектуалами) відносно предмету фізкультури, та про значення спорту у вихованні учнів та взагалі в розвитку молоді.

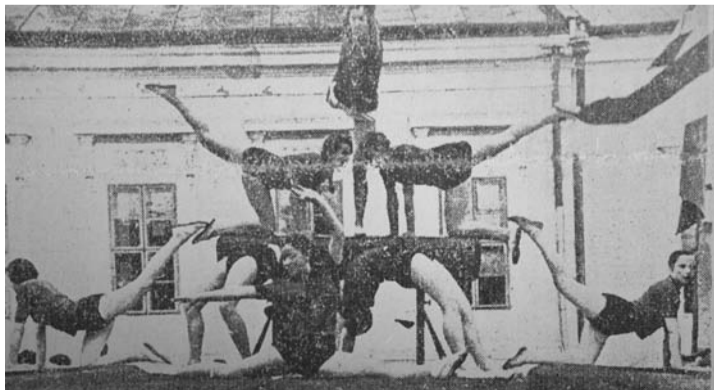
Бувало і таке, що ті особи, підкреслюючи значення тільки таких предметів як математика, хімія або фізика, коли мали на увазі професора фізкультури і його предмет, називали, що то є «скакіц-майстер» і глузували з його фаху.

Незважаючи на це, батько вів далі фізкультурне виховання учнів цих шкіл. Пізніше, будучи дорослими людьми, одруженими, у свою чергу батьками, маючи різні фахи, ці бувші випускники сигетських українських шкіл не раз висловлювали батькові подяку за те як він їх виховував, настоюючи на тілесно-розумове здоров'я. Красномовним доказом цього є і стаття бувшого учня, випускника Сігетського українського ліцею др. Василя Сопка „Dionisie Onesiciuc-profesor, diriginte și poet” (Curierul Ucrainean nr.134-135/2009), але й інші статті, вміщені в газетах і журналах СУР.

Про значення фізкультури в нашім існуванні можна ще багато писати і, всупереч різним твердженням, життя доказує ще раз, що рух, спорт є дуже важливі для нашого тілесного і розумового здоров'я, і що антична мудрість «Mens sana in corpore sano» була, є і буде завжди актуальною.

Дбайте, щоб ваші діти, внуки займалися спортом, бо це є запорукою здорового і багатого життя.

Ярема ОНИЩУК
Фото автора

Один з спортивних алегоричних возів українських учнів на першотравневій демонстрації в Сігеті 1956-го року

Негостинський музей

Колись люди жили бідно, але чесно, робили і мучилися від ранку до вечора. Це була робота не за годинником – орієнтувалися за сонцем. На селі хати були малі, де жило більше душ, але там було тепло в серцях.

Коли надходили дні короткі і студені, жінки сідали за кросна ткати, бралися вишивати, плести з гачком, бо в них були діти і мусіли робити зестру дівчатам на віддання. З маленької дитини вчилися хатньої роботи; коли дитина мала, тоді зачинали зестру приготувляти: «руками робити а ногами колисати». Клади малу дитину в корито і так її бавили. Кімнати були прикрашені лиш виробами домашньої роботи: скорци, утиравники, подушки, лавишники, ковдри, вишиванки, українські костюми. То все було зроблено жіночими руками. Хтось мені сказав, що були і чоловіки, котрі знали деяку жіночу роботу. Яке то гарне все було; люди любили робити, вони сходилися на вечорниці. Там

балакали, співали українські народні пісні, було весело, забували всі турботи. Так робота йшла вперед, було все добре і весело. Але це давно перейшло.

Настали часи «модерні», люди почали забувати традиції і давні звичаї, почали викидати з хати давні речі, одні рубали на

вогонь, другі кидали в томберон. Почали купувати нові меблі та інші «штуки» і окрашувати хати. Але я це не могла зробити, не могла кидати жіночу роботу і подумала заснувати музей.

В Негостині (повіт Сучава) цей музей існує в культурному домі, в одній кімнаті. Ми його назвали «Українська негостинська хата». Там можна побачити багато давніх речей, які були зроблені людськими руками. Багато людей відвідали цю «хату» і сказали, що треба поважати давні традиції, звичаї, не забувати їх, бо вони нам показують наше коріння. В нас існує в музеї і «Книжка пошани» в які записано багато думок.

Іван Драч у Негостині

Хто завітає до Негостини, і я тут звертаюся до наших братів з України і не лиш до них, але до всіх українців, поверніть і до «Української негостинської хати». Тут можна побачити і куток молитви, де люди просили Бога Святого, там стоять образи і книжки з молитвами. А на столі стоїть «Біблія» і біля неї «Кобзар» Т.Г. Шевченка.

Кілька фотографій з нашої «хати» показують, що можете тут побачити.

Феліція ГРИГОРАШ

Фото автора

НАША ГОРДІСТЬ І НАДІЯ

МАР'ЯНА ЧОБАНЮК

Мар'яна народилася та проживає в українському селі Балківці (повіт Сучава). Закінчила восьмирічну школу в рідному селі та вступила до технічного коледжу ім. Лацку Воде в Сереті. Нині вона учениця XI-го класу на українському філологічному відділенні.

Пригадую собі щирий погляд ніжної дівчинки із довгими косами, у якої природжений талант до декламування віршів. Це моя бувша учениця Мар'яна, котра відмічається любов'ю до української поезії.

Перший вірш, із яким виступає на сцені та успішно і зворушливо передає почуття, оспівані у ньому, це «Конвалія» Лесі Українки.

Від 5-го то 8-го класу кожного року гарно представляє школу с. Балківці на конкурсі декламування української поезії, де отримує нагороди (5-ий клас – I-е місце, повітовий етап, III-е місце, національний етап; 6-ий клас – I-е місце, на обидвох етапах; 7-ий

клас – I-е місце – повітовий етап, II-е місце – національний етап; 8-ий клас – I-е місце – повітовий етап, **відзнака** – національний етап). А це приносить честь школі, радість

учениці, батькам, мені як керівниці та викладачці, що її підготувляла.

У ліцеї продовжує брати участь у відомому вищеназваному конкурсі під керівництвом викладачки Антонети Крайнічук. Так що у 9-му класі нагороджена першим місцем на повітовому етапі, другим на національному, а в 10-му класі так само.

На рівні ліцею у 10-му класі на події «Доказуємо нашу ідентичність за допомогою гри, музики і танців» оцінена дипломом «Щонайкращий декламатор віршів».

Про себе каже, що у вільний час любить читати і слухати музику, а ще зацікавлена творити селфі. Поміж улюбленими предметами музика і фізкультура.

Твір з української літератури, який зворушив глибоким змістом, це поема «Мойсей» Івана Франка.

Вважає, що рідна мова – це найдорожчий скарб, який треба зберігати та охороняти.

Мотто, за яким керується: «Якщо бажаєш, то можеш, але як стараєшся, то зможеш більше здійснити».

Анка МАЙДАНЮК ШТЮБІАНУ

РІДНА МОВО ТИ МОЯ ...

«Якщо буде світло в душі, буде краса в людини. Якщо є краса в людини, буде гармонія в домі. Якщо є гармонія в домі, буде порядок у нації. Якщо є порядок у нації, буде мир у світі».

Викладач – це та людина, котра просвітлює учневі дорогу до знання. Рідна мова це мова батьків, які змалку повчають дитину про «чесне і гідне життя». Рідне слово (яскраве, образне, педагогічно доцільне, висококультурне) сіє людяність у дитячих душах, виховує ціннісне бачення світу, формує національну психологію, характер.

На уроках рідної мови продовжується виховання учнів на основі здобутої науки від батьків. Сьогодні стає все більш очевидним, що виховання підростаючого покоління відбувається не лише в результаті цілеспрямованої педагогічної діяльності, але й під впливом самого життя, навколишньої дійсності, середовища. Все більш важливу роль у формуванні особистості відіграють соціальні аспекти нашого суспільства.

На уроках та позашкільних подіях нам, викладачам української мови, потрібно виховувати в учнів благородні почуття та повагу до свого рідного.

Невід'ємною складовою української народної виховної традиції є звичаї і обряди, пов'язані з народним календарем. Крім народного календаря, звичаї і обряди знайшли своє втілення і в церковному календарі віруючих християн.

Знання змісту згаданих календарів, дотримання традицій, звичаїв і обрядів, які зберегла для наступних поколінь історія, не тільки збагатить дитячу уяву про витоки духовності наших попередників, а й наблизить до невичерпного джерела знань, наповнених глибоким духовним, моральним та емоційно-естетичним змістом.

27 листопада мин.р. у восьмирічній школі с. Балківці відбулася подія названа «На Святого Андрія...» Учасники – це учні шкіл с. Балківців та Негостини, 7-ий та 8-ий класи.

Сценарій свята провівся на українській, румунській та англійській мовах під керівництвом викладачки румунської мови Конвалії Григорчук, викладача англійської мови Себастьяна Фрасенюка та викладачки української мови Анки Штюбіану.

На події був присутній отець Космін Куку, який розказав учням про Святого Андрія та подав пояснення щодо народного вірування про ворожіння.

На українській мові учні 8-го класу представили ісценізування із Андріївськими вечорницями, де з давніх-давен у День Андрія дівчата вгадували майбутню долю, ворожили, яким буде їхній суджений та чи скоро вийдуть заміж. Це свято наповнювалося народними жартами, витівками, традиційними ворожіннями, які не тільки прикрашали час відпочинку, а й зароджували у присутніх бажання повторити давню традицію в наступному році, доповнивши її більш дотепними та веселими розвагами.

Учні 7-го класу представили на румунській мові цікавий момент із різними гаданнями дівчат на Андрія. Кілька учнів школи с. Негостини зобразили себе як туристів із Англії, які випадково попали на цю подію і були зачаровані тим, що бачать і чують. Вони вітаються із присутніми та, допитуючись про подію, ведуть розмову їхньою мовою про життя та роль Святого Андрія на наших землях.

На мою думку, подія провела успішно та корисно для всіх присутніх.

Учні повинні усвідомити, що націю звичайно визначають як цілісність поколінь минулих, сучасних і майбутніх. Таку цілісність підтримують передусім традиції. Завдяки їм, зберігається все те, що утворює сутність народу, що відрізняє його від інших народів. Отже, відмовлення від національних традицій рівнозначне відмовленню від своєї національності. Тому поки нація дотримується своїх традицій, можна сказати, що вона справді існує.

Нам, як меншині, потрібно розкривати їх, продовжувати, тому що предкам зберігання попередніх вражень, уявлень, думок допомогло існувати, бо тільки попередній досвід дає можливість з успіхом пристосуватись до умов життя й боротись за своє існування.

Молодші покоління отримують від старших певні здобутки культури. Через це молодшим поколінням не треба започатковувати культурний рух: їм залишається продовжувати і вдосконалювати те, що вже здобули предки.

День Святого Миколая – веселе народне свято, особливо для дітей, яким вночі під подушку кладуть подарунки або різочки від Святого Миколая в залежності від їх слухняності протягом року, а ранком повчають дітей бути старанними, сумлінними, слухняними.

8 грудня до нашої школи завітав Св. Миколай із своїми ангеліками, щоб обдарувати чемних і слухняних дітей, хоча чортик Антипо старався із усієї сили переконати, що всі діти злі та неслухняні. Учні зустріли його в кабінеті української мови ісценізуванням та піснями на рідній мові.

Всі учні, присутні на події, отримали цукерки від Миколая, а учасники вистави (із 3-го, 6-го та 8-го класів) невеличкий пакунок із солодощами.

Метою таких проектів є відкрити можливість наблизити життєдіяльність дитини в школі до дорослого життя, сприяти вихованню в учнів потреби і навичок благодійності як практичного втілення національних та загальнолюдських цінностей.

Вищеназвані події допомагають забезпеченню духовної єдності поколінь, вихованню поваги до культури та історії рідного народу; формування мовної культури, оволодіння українською мовою; прищеплення шанобливого ставлення до культури, звичаїв, традицій; утвердження принципів загальнолюдської моралі: правди, справедливості, патріотизму, добра, працелюбності, інших добродійностей; формування у дітей вміння міжособистісного спілкування.

Щоб наші учні бажали вивчати рідну мову, нам, викладачам, потрібно робити так, щоб вони любили її. **«Щоб любити – треба знати, а щоб проникнути в таку тонку й неосяжну величню й багатогранну річ, як мова, треба її любити»** (Василь Сухомлинський).

Анка МАЙДАНЮК ШТЮБІАНУ

Кушнірство

(Продовження з 7 стор.)

Знову наливав літеплої води в кожну катку і підсолював трохи більше, ніж борщ. Ці шкіри вмещав у катки так, аби вільно плавали. Оскільки все робилося у відносно теплому приміщенні, то й проходив процес бродіння. При цьому обов'язково треба було перемішувати шкіри.

Мій співбесідник наголошує: «Це треба конче робити лишеньки в теплі, бо від студини шкіри задубіють і від них не буде користі. Також треба пантрувати, аби на паховині не облізла вовна. Через певний час витігаємо шкіри з каток і, не знімаючи гущу, розвішуємо на протегу у затінку на висихання. Потому лупку шкіру для розм'якшення зволожую шматкою. І знову ніздрою досередини складаю в ящик. Настилаю дошки і зверху них кладу кілька каменів на одну ніч. Наступного дня шкіри си розтегає на столі з допомогою спеціального заокругленого дерев'яному бруска. Це вже робити треба дуже обережно, щоб не було тріщин у шкірах».

Найтежче зробити шкіру мнєкою, – каже майстер. Розкігнувши її, починав ключувати, розбивати всі ніздра (волокна). Ключівником цілу годину добре бив по ній. Завдяки тому, що на цьому інструменті ще була металева куля, то файно вибивалася шкіра. Та й без перебільшення, що треба мати до цього дужі руки, ні боєтиси порохів. І лишеньки під кінець кожна шкіра стає пухненька.

Декому може здатися, що на цьому кінець копіткої праці того чи іншого

кожухаря. Та це не так. Євген Ґорбан після ключування вибілював шкіри. Саме з них шив кептарі і байбараки. Це теж складний процес. Адже кожну шкіру треба закласти у п'єла. Посипаючи її альбайстром (грунтосуміш сірого кольору, або ще, як кажуть, суглий, перегрівали на кухонній плиті до порошкоподібної маси), необхідно добре розтерти рукою, а потім шкафою збирати цей природний компонент, тягнути то в один, то в інший бік. Якщо десь на шкірі не спрацювала шкафа, то майстер використовував пімствак – круглий ракушняк. Саме він добре зачищує всю поверхню шкіри.

Для відбілювання шкір пізніше почали застосовувати і гіпс.

Якщо хтось із замовників хотів мати кольоровий одяг, то і це робив потомственный кушнір. Він, обходячись без добавок якихось хімікатів, отримував дубил з екстрактів кори дуба, вільхи та иви. То давало файний коричневий колір. При цьому майстер вправно використовував різні техніки: «гафтки», «раки», «коники» і «кобилки», хрестикуння китиці.

Євген Ґорбан думав, що його ремесло переймуть діти. Та вони зробили інший життєвий вибір. Аналогічно чинять діти кушнірів і в інших населених пунктах Гуцульщини. Тепер, як стало мені відомо з достовірних джерел, є ще представники цієї професії у Космачі, в Яблуниці над Прутом, та й і то старшого віку. Торік Івано-Франківська обласна газета «Галичина» писала про останнього кушніра з Вишнього Березова Степана Лазаровича, якому минуло 80.

Кушнір Євген Ґорбан (Ґинцьо) в останній час вироблював шкіри і шив кожухи нової моди, так звані «Ален Делон», що походить від ім'я славозвісного артиста, котрий носив такий кожух. На жаль, і цей модель кожухів зник.

ДІТЯЧІ СТОРІНКИ

Вікторія Ярош

СМУГАСТЕ КОХАННЯ

До діда Мороза часто приходять лісові звірята. Він розпалює піч, разом з друзями сідає на пухнастий теплий килим, вони п'ють запашний лісовий чай з ягід та листя малини, суниці, ожини, співають пісні та розповідають одне одному казки й веселі історії. А потім Дідусь дістає свій фірмовий бульбодувчик і починає дивувати друзів фігурками різних африканських та австралійських тваринок. І вони разом дивляться, як бульки лопаються і розсипаються на багато-багато дрібних намистинок.

Одного разу, коли Мороз у колі друзів видував своїх ліліпутиків, у хатинку забіг Заєць. Дідусь якраз чаклував над зеброю – відблиски вогню з печі віддзеркалювались у фігурці й неначе гралися на її блискучій чорно-білій шкірці... Побачивши смугасту красуню, вухастик не в силі був відвести від неї очей. Кулька у відповідь ворухнулась... Кілька хвилин Зайчик і Зебра в бульці неначе спілкувались між собою... але раптом мильна бульбашка луснула. Косоокий пухнастик спочатку не зрозумів, що сталось. Де поділась Зебра? Він почав бігати по хатинці й шукати її. Звірі намагалися пояснити, що це звичайнісінька мильна бульбашка, але Зайчик нічого не хотів чути. Він бажав продовження знайомства.

Всім стало зрозуміло, що Зайчик безнадійно закохався. Безнадійно, бо,

очевидно, що Зайчик і Зебра навряд чи зможуть зустрітися – смугаста панночка жила далеко-далеко в Африці, де не буває зими, а в нашому лісі, щоб не змерзнути, треба мати теплий-теплий кожушок, якого у Зебри не було. Але Зайчик був невтішний.

Ви вже знаєте, що Дід Мороз і лісові звірі часто збираються разом, щоб ліпити вареники. І не прості, круглі, а фігурні. Білочка робить варенички у вигляді шишок, Кабанчик – жолудів, Їжачок створює смачненькі кульки з тіста, схожі на яблучка та грушки, а Ведмедик – на ягідки малини. Ті ж вареники-грибочки, що виробляє Лисичка,

важко відрізнити від справжніх. А от наш Зайчик, який до цього ліпив варенички-капустинки та морквинки, відтепер ліпив лише зебри.

Все у своїй кімнаті – двері, ліжко, стіни і навіть посуд вухастик розмалював чорно-білими смужками. Він говорив і думав тільки про неї. Від такого безнадійного смугастого кохання страждав не лише сам косоокий пухнастик, а й увесь ліс – бо всі звірятка дуже хвилювались за свого друга. Щодня вони збиралися в хатинці Діда Мороза і думали, як же йому допомогти. І от дідусеві спало на думку запросити із сусіднього лісу Зайчиху і перефарбувати її. Звірятка так і зробили. Чорно-біла Зайчиха вийшла не гірша за заморську красуню.

Якось увечері друзі запросили Зайчика на вареники до Діда Мороза. І попередили, що там на нього чекає приємний сюрприз. Коли пухнастик зайшов до хатинки і побачив пофарбовану Зайчиху, він удруге втратив здатність говорити. Косоокий лише заворожено дивився на маленьку вухасто-смугасту панночку. Зайчиха зашарілася й сором'язливо усміхнулася у відповідь. Щоб знову не втратити свого щастя, вухастик при всіх освідчився Зайчисі в коханні та запропонував руку й серце. Зайве говорити, що красуня погодилась. І всі звірятка, раді, що так щасливо закінчилась історія з безнадійним коханням, сіли за стіл їсти свої чудернацькі вареники.

Пізніше Зайчик зізнався, що він покохав Зайчиху зовсім не за чорно-білі смужки. А за добру й лагідну вдачу. «Треба завжди бути самим собою», – сказав вухастик. І попросив ці смужки якомога швидше змити.

Загадки

Візерунки на вікні він намалював мені,
Я по вулиці гуляв – він за ніс мене щипав.
Хто впізнає невидимку, того, що поруч
ходить взимку?

(Мороз)

Не боїться ця пташка зими,
Сало любить вона, так як ми.
Жовта грудка та сиві крильця.
Здогадалися, хто це?

(Синиця)

Взимку спить цей звір в барлозі
І прокинутись невзможі.
Смокче лапу уві сні.
Хто це? Підкажіть мені.

(Ведмідь)

Взимку холодно стає,
Мама шубу достає,
Що ж на голову надіти,
Щоб малі не змерзли діти?

(Шляпка)

Якщо став на ті дощечки,
Швидко їду я з гори,
А якщо впаду зненацька –
Ноги будуть догори.
Палки дві в руках тримаю,
Сам собі допомагаю.
Тут потрібна рівновага,
Тренування та увага!

(Лижі)

Пані крижана зі стріхи
Ноги звісила для втіхи.
А як сонце припече –
Пані плаче і тече.

(Бурляка)

З неба зірочки летять,
Землю укривають,
А коли прийде весна –
Всі вони розтануть.

(Сніжинки)

13 січня у переддень Старого Нового року відзначають ще й свято Меланки. За повір'ям, вона приходить сповістити господарів про наступні торжества та справити гостини, які в народі так і називають – гостини Меланки. До столу у цей день, як правило, готують кутю, яку заправляють щедро смальцем. Саме тому вечір напередодні Старого Нового року ще називають Щедрим.

МЕЛАНКИ

На відміну від Святвечора, це свято не суто родинне, отож люди ходять один до одного в гості. Як смеркне на вулиці, вже можна й щедрувати – вітати людей з Новим роком, закликати до хати добробут, злагоду та багатий урожай, а хлопцям та дівчатам пророкувати щасливий шлюб (для обдарування щедрувальників годиться напекти млинців, бубликів, пиріжків).

Галина ЛЕВИЦЬКА

ХРИСТИЯНСЬКІ ВІРШІ ДЛЯ ДІТЕЙ

Дитяча молитва

Вже ранок засяє
І сонечко встало.
Хвилина молитви
Для мене настала.
Мій Отче небесний!
До Тебе молюся!
І до Ісуса
Всім серцем горнуса.
Цей світ пречудовий
Ти дав мені, Боже!
Радію, сміюся,
Бо так мені гоже...
Мій Отче небесний!
До Тебе молюся...
Любити і вірити
В Ісуса навчуся!

Дитяча мрія

Сонячний промінчик
Розбудив дитячко.
Помолюсь за маму,
Помолюсь за татка
Дай їм, милий Боже,
Сили і здоров'я,
Щоб і ми зростали
В мирі і любові,
Щоб мої сестрички
Й братики хороші
Всі були здорові
Й на Ісуса схожі,
І людей навчали,
Як любити Бога –
Щоб для всіх відкрилась
Зоряна дорога!

Ти особливий!!!

Чи ти чув колись про Ісуса?
Чи ти знаєш, що все створив Бог?!
Я за тебе, мій друже, молюся,
Щоб пізнав ти, як добре з ним вдох...
Він стоїть на твоєму порозі,
Тихо стукає в шибку душі,
І коли твоє серце в тривозі,
Ти до Бога скоріш поспіши.
Ти для Бога такий особливий,
Неповторний, чудовий такий!
Глянь у очі Ісусу сміливо,
Просто серце Йому відкрий...
І дорога твоя засяє,
Як веселка барвіста у небі.
Бог, як Батько, про тебе подбає,
Бо у Нього є все для тебе.
Хай у серці не буде зітхання.
Я за тебе, мій друже, молюсь!
Не страшні всі незгоди й страждання,
Якщо поряд з тобою Ісус!
Він підтримає і допоможе,
Проведе до ясної мети.
Я прохаю Тебе, о Боже,
За дітей, яких так любиш Ти!

Ми щедрієм і співаєм під вікном.
Щастя, долі вам бажаєм всім гуртом.
Хай квітнуть ваші ниви золоті,
Щоб життя було щасливе в майбутті.

Під обрусом сіно, на обрусі свічка,
На всю хату пахне свіжа паляничка.
На радість дорослим на втіху малечі
Йде до нас у гості Щедрий Добрий вечір!

ЯКЩО НЕ ЗНАЄШ — УЗНАЙ

У тебе два чайники. В одному кип'ячена вода, в другому – сира. А ти поспішаєш. Який чайник закипить перший?
Відповідь:

Раніше закипить сира вода, тому що в ній немає кипіння.

Навіщо у склянку кладуть ложечку, коли наливають гарячий чай або окріп?
Відповідь:

Металева ложечка з хороши провідником тепла і відпрає в себе енергію цього кипіння, тому ложка з ложечкою.

Чи лаштують гнізда наші перелітні птахи на півдні, куди вони відлітають на зиму?
Відповідь:

Перелітні птахи літають на південь.

Коли утворюються крижані бурульки: у відлигу чи в мороз?
Відповідь:

Бурульки утворюються у відлигу.

Як перелічити один за одним п'ять днів тижня, не називаючи при цьому ані числа, ані назви дня?
Відповідь:

Позавчора, вчора, сьогодні, завтра, післязавтра.

У вазі лежали яблука. Підійшли дві доньки, дві мами, одна бабуся і одна внучка. Кожна взяла по яблуку. А у вазі лишилося ще два. Скільки було яблук у вазі спочатку?
Відповідь:

Було три яблука. Підійшли бабуся, мати і донька.

Двоє школярів грали у шахи дві години. Скільки часу грав кожний?
Відповідь:

Тож 2 години.

Качка важить 2 кг, коли стоїть на двох ніжках. А як стане на одну, скільки тоді важитиме?
Відповідь:

Тож 2 кілограми.

Львів'яни передали Вифлеємський вогонь миру українцям Румунії

27-28 грудня Вифлеємський вогонь миру запалав в Марамароцині (Румунія), українській етнічній території, що має історичну та культурну спорідненість з українським Закарпаттям. Почесну місію виконала делегація Громадського об'єднання «Вирій».

Делегація прибула до Сигету, де після завершення вечірньої Служби Божої передала Вифлеємський вогонь українській громаді. Після передачі вогню вирійчани мали гостину з генеральним вікарієм українців греко-католиків Румунії, отцем Михайлом Дубовичем.

Наступного дня члени ГО «Вирій» передали Вифлеємський вогонь миру україн-

ській громаді села Кричунів, що неподалік Сигету.

Переїхавши через перевал Карпатських гір, вирійчани потрапили в долину Русково, де компактно проживають близько 20 тис. українців. Там, у селі Поляни, відбулася передача Вифлеємського вогню миру українській громаді. У сусідньому селі Кривий делегація з України оглянула виставку робіт за результатами міжнародного пленеру «Гуцули в живописі та фотографії», який цього літа проводився в мальовничому селі Поляни.

З повагою,
співкоординатор ГО «Вирій»
Тарас РАДЬ

Подаємо нову адресу по інтернету нашої редакції:
E-mail: ukrainskyi.visnyk@gmail.com

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор

МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК

Редактор – Тереза ШЕНДРОЮ

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОЮ

Редакція: Раду Попеску № 15, Бухарест

Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724

Друкарня S.C.SMART ORGANIZATION S.R.L., Бухарест, Румунія

Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România